

Пропозиції Пенсійного фонду України
до проєкту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про пенсійне
забезпечення” щодо уточнення деяких питань призначення пенсії, пов’язаних із
веденням трудової книжки”, внесеного народними депутатами України

Морозом В. В. та Юрченком О. М.
реєстраційний номер 10331 від 12 грудня 2023 року
I читання

1. Пенсійний фонд України не підтримує законопроект.

2. Законопроектом пропонується внести зміни до статті 62 Закону України “Про пенсійне забезпечення”, якими визначити порядок підтвердження стажу роботи, передбачивши норми щодо порядку ведення / оформлення трудової книжки, як основного документу, що підтверджує стаж роботи за період до впровадження персоніфікованого обліку у системі загальнообов’язкового державного соціального страхування.

Норми законопроекту не узгоджуються із принципом системності законодавства в частині недопущення суперечностей між нормативно-правовими актами, що мають однакову юридичну силу.

Так, пропозиція законопроекту щодо внесення змін до Закону України “Про пенсійне забезпечення” не узгоджується із абзацом другим пункту 16 розділу XV “Прикінцеві положення” Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (далі – Закон), яким передбачено, що положення Закону України “Про пенсійне забезпечення” застосовуються виключно в частині визначення права на пенсію за вислугу років для осіб, які на день набрання чинності Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій” мають вислугу років та стаж, необхідні для призначення такої пенсії.

Конституційний Суд України у Рішенні від 03 жовтня 1997 року № 4-зп/1997 у справі щодо офіційного тлумачення частини п’ятої статті 94 та статті 160 Конституції України (справа про набуття чинності Конституцією України) зазначив, що конкретна сфера суспільних відносин не може бути водночас врегульована однопредметними нормативними правовими актами однакової сили, які за змістом суперечать один одному. Звичайною є практика, коли наступний у часі акт містить пряме застереження щодо повного або часткового скасування попереднього. Загальновизнаним є й те, що з прийняттям нового акта, якщо інше не передбачено самим цим актом, автоматично скасовується однопредметний акт, який діяв у часі раніше.

Норми законопроекту також суперечать положенням частини другої статті 5 Закону, відповідно до якої виключно цим законом визначаються, зокрема, умови набуття права та порядок визначення розмірів пенсійних виплат та порядок здійснення пенсійних виплат за загальнообов’язковим державним пенсійним страхуванням.

За таких обставин наслідком реалізації законопроекту буде виникнення правової колізії між нормами різних законів.

Крім того, Законом передбачено, що страховий стаж обчислюється територіальними органами Пенсійного фонду України відповідно до вимог цього Закону за даними, що містяться в системі персоніфікованого обліку, а за періоди до впровадження системи

Капінус Євгеній Валерійович

КНЕДП ДПС

BEDB631C5652E4EF982D15D9491D4998AF5E5BFC023EFAA1F8115095E53A907300

21.12.2023

Пенсійний фонд України

21.12.2023
2800-0602-3/72851

персоніфікованого обліку – на підставі документів та в порядку, визначеному законодавством, що діяло до набрання чинності цим Законом, а також даних, включених на підставі цих документів до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов’язкового державного соціального страхування (стаття 24), а пільгове обчислення страхового стажу провадиться на підставі, зокрема, трудової книжки.

Питання, пов’язані з порядком ведення трудових книжок, їх зберіганням регулюються, зокрема, Кодексом законів про працю України, постановою Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1993 року № 301 “Про трудові книжки працівників”, Інструкцією про порядок ведення трудових книжок працівників, затвердженою наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29 липня 1993 року № 58, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 17 серпня 1993 року за № 110 (далі – Інструкція).

Відповідно до статті 48 Кодексу законів про працю України (у редакції Закону України від 05 лютого 2021 року № 1217-IX) облік трудової діяльності працівника здійснюється в електронній формі в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов’язкового державного соціального страхування у порядку, визначеному Законом України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”.

Водночас власник або уповноважений ним орган на вимогу працівника зобов’язаний вносити до трудової книжки, що зберігається у працівника, записи про прийняття на роботу, переведення та звільнення, заохочення та нагороди за успіхи в роботі. Порядок ведення трудових книжок визначається Кабінетом Міністрів України.

Питання зарахування до стажу роботи, необхідного для призначення пенсії, законодавством не пов’язується із зазначеними у законопроекті вимогами щодо ведення трудової книжки, а задекларована у пояснювальній записці мета щодо забезпечення прав громадян на отримання пенсійного забезпечення шляхом уточнення на законодавчому рівні деяких питань зарахування страхового стажу Пенсійним фондом України у випадку наявності записів у трудовій книжці чорнилами різного кольору, не реалізується пропонованими нормами законопроекту.

Положення законопроекту потребують узгодження із принципом правової визначеності, що полягає, як зазначив Європейський суд з прав людини, в тому, що право має бути належним чином доступним та передбачуваним за своєю дією та сформульованим з належною чіткістю, що дає можливість особам регулювати свою поведінку.

У Рішенні Конституційного Суду України від 20 грудня 2017 року № 2-р/2017 зазначено про те, що принцип юридичної визначеності вимагає чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, зокрема їх передбачуваності (прогнозованості) та стабільності.

**Голова правління
Пенсійного фонду України**

Євгеній КАПНУС